

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/2002 vp

Valtioneuvoston asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Somaliaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä marraskuuta 2002 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston asetuksen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Somaliaa koskevaan päätökseen perustuvien

velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen kumoamisesta (A 3/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- yksikön päällikkö Marja Lehto, ulkoasiainministeriö.

ASETUS

Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 23.1.1992 Somaliaa koskevan päätöslauselman 733(1992), jolla turvallisuusneuvosto päätti YK:n peruskirjan VII luvun nojalla YK:n jäsenvaltioita sitovasta Somaliaa koskevasta aseiden ja sotatarvikkeiden vientikielosta.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 733(1992) sisältämä asevientikielto on Suomessa pantu täytäntöön 12.2.1992 voimaantulleella asetuksella YK:n turvallisuusneuvoston Somaliaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä (89/1992). Asetus perustuu lakiin eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä (659/1967, sellaisena kuin se on muutettu laeilla 705/1997, 191/2000, 882/2001 ja 364/2002).

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 19.6.2001 päätöslauselman 1356(2001) Somaliaa koskevan asevientikiellon muuttamisesta. Tarkoituksena oli mm. mahdollistaa miinanraivauksessa tarvittavien tuotteiden vienti alueelle. Päätöslauselmassa sallitaan suojavaatteiden, mukaan lukien luodinkestävien liivien ja sotilaskypärien, toimittaminen väliaikaisesti Somaliaan YK:n henkilökunnan, lehdistön edustajien sekä humanitaaristen työntekijöiden ja kehitystyöntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön. Lisäksi päätöslauselmassa sallitaan humanitaariseen ja suojakäyttöön tarkoitettujen ei-tappavien sotilasvarusteiden vienti. Toimittaminen edellyttää kuitenkin turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 751(1992) perustetun komitean suostumusta. YK:n turvallisuusneuvosto laajensi 22.7.2002 hyväksytyllä päätöslauselmalla 1425(2002) asevientikiellon koskemaan myös

sotilaalliseen toimintaan liittyvän teknisen, taloudellisen ja muun avun tai koulutuksen antamista.

Puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on Suomessa sallittua ainoastaan siihen myönnettyllä luvalla. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen liitteen 2.1.2 mukaan luparatkaisussa noudatetaan YK:n turvallisuusneuvoston sitovalla päätöksellään määrittämiä talouspakotteita ja asevientikieltoja. Luvattomasta puolustustarvikkeiden maastaviennistä rangaistaan siten kuin laissa puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (242/1990) säädetään.

YK:n turvallisuusneuvoston sitoviin päätöksiin perustuvat velvoitteet, kuten Somaliaa koskeva asevientikielto, on aikaisemmin pantu täytäntöön kansallisilla asetuksilla, jotka ovat perustuneet lakiin eräiden Suomelle Yhdistynei-

den Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä.

Sittemmin velvoitteiden täytäntöönpanoa ja valvontaa koskeva rinnakkainen sääntely on katsottu epätarkoituksenmukaiseksi. Viime vuosina YK:n turvallisuusneuvoston sitovaan päätökseen perustuvaa asevientikieltoa koskevaa velvoitetta ei ole pantu täytäntöön kansallisella asetuksella. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevan lain on katsottu tarjoavan sekä riittävät että tehokkaat keinot asevientikieltoa koskevien velvoitteiden täytäntöönpanemiseen ja valvontaan.

Ehdotetulla asetuksella ei ole tarkoitus muuttaa em. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin perustuvaa velvoitetta päätöslauselmassa 1356(2001) määritellyin poikkeuksin kieltää aseiden ja sotatarvikkeiden vienti Somaliaan.

Asetus on tullut voimaan 13.11.2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Käsiteltävänä oleva asetus perustuu eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain säännöksiin ja on ulkoasiainvaliokunnan mielestä tarpeellinen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

ettei käsiteltävänä olevaa asetusta ole kumottava.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Henrik Lax /r
jäs. Ulla Anttila /vihr
Bjarne Kallis /kd
Antero Kekkonen /sd
Juha Korkea-aho /kesk

Outi Ojala /vas
Kalevi Olin /sd
Sirpa Pietikäinen /kok
Mirja Ryyänen /kesk
Hannu Takkula /kesk
Martti Tiuri /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.